

EVELIO ROSERO

ORDULAR

Çeviri: SÜLEYMAN DOĞRU

2006 Tusquets Roman Ödülü
2009 The Independent Yabancı
Roman Ödülü

♥ can
roman

EVELIO ROSERO
ORDULAR

Los ejércitos, Evelio Rosero

© 2009, Evelio Rosero

© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Mayıs 2016, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Editör: Emrah İmre

Düzeltili: Aylin Samancı

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş

Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-3225-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750732256

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

EVELIO ROSERO

ORDULAR

ROMAN

İspanyolca aslından çeviren

Süleyman Doğru

♥can

Evelio Rosero'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Öđle Yemekleri, 2016

EVELIO ROSERO, 1958'de Kolombiya'nın Bogotá şehrinde doğdu. 2006'da Kolombiya Kültür Bakanlığı tarafından Ulusal Edebiyat Ödülü'ne layık görüldü. *Ordular* romanıyla Tusquets Roman Ödülü'nü ve *The Independent* gazetesi Yabancı Roman Ödülü'nü kazandı. Eserleri ondan fazla dile çevrildi.

SÜLEYMAN DOĞRU, 1969'da Keşan'da doğdu. İlköğrenimini Keşan'da, ortaöğrenimini ise İstanbul'da, Galatasaray Lisesi'nde yaptı. İstanbul Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden 1998'de mezun oldu. Institut Catholique de Paris'te kütüphanecilik ve dokümantasyon formasyonu aldı. İspanyolca ve Fransızcadan çok sayıda çevirisi bulunmaktadır.

28 Kasım 2006 günü Meksika'nın Guadalajara şehrinde, Alberto Manguel, Almudena Grandes, Alberto Ruy Sánchez, Francisco Goldman ve Beatriz de Moura'dan oluşan bir jüri, II. Tusquets Roman Ödülü'nü oy çokluğuyla Evelio Rosero'nun bu eserine verme kararı aldı.

Sandra Páez'e

“Bir ölünün paradisini yapmanın hiçbir
tehlikesi olmayacak mı?”

Molière

O zamanlar işte böyleydi: Brezilyalı'nın evinde papağanlar sürekli gülüyordu; ben evimin bahçe duvarına dayadığım merdivenin üzerinde portakallarımı toplayıp palmiye yaprağından yapılmış büyük sepete doldururken onları işitiyordum; arada sırada, arkamdaki badem ağaçlarının tepesinden beni seyreden üç kedinin varlığını hissediyordum. Bana ne diyorlardı? Bir şey anlamıyordum. Daha geride, karım süs havuzunun içindeki balıklara yem veriyordu: İşte böyle yaşılanıyorduk, karım ve ben, balıklar ve kediler, peki ama karım ve balıklar bana ne diyorlardı? Anlamadıktan sonra, hiçbir şey.

Güneş yükseliyordu.

Brezilyalı'nın ince belli karısı Geraldina, teraslarındaki çiçek desenli kırmızı şiltenin üzerine yüzükoyun uzanıp çırılçıplak güneşleniyordu. Onun hemen yanında, bir *ceiba* ağacının serinletici gölgesinde, Brezilyalı'nın kocaman elleri gitarının tellerinde bilgece dolaşırken, sakın ve güçlü sesi de papağanların tatlı gülüşleri arasında yükseliyordu; güneş ve müzik dolu saatler onların terasında bu şekilde geçiyordu.

"Gracielita" diye çağırıldıkları gencecik aşçı güzeli, sarı bir taburenin üzerine çıkıp bulaşıkları yıkıyordu. Mutfağın bahçeye bakan camsız penceresinden onu görebili-

yordum. Tabakları dairesel hareketlerle temizlerken gayriihtiyarı kalçalarını da çalkalayınca, bembeyaz kısacık eteğinin altında vücudunun her köşesi üstlendiği görevin coşkun ve titiz ritmiyle sallanıyordu: Tabaklar ve fincanlar esmer ellerinin arasında pırıl pırıl oluyordu; arada sırada parlak ve mutlu ama sanki biraz kana bulanmış tırtıklı bir et bıçağı beliriyordu. Onun inatçı kırı aşçı güzeli kadar benim de canımı sıkıyordu; ben onu tabakları temizlerken seyretmeyi seviyordum. Brezilyalı'nın oğlu Eusebito onu gizlice gözetliyordu ve ben de aşçı güzelini gözetleyen Eusebito'yu gözetliyordum; beriki üzeri ananas dolu bir masanın altına girip beklerken, diğeri hiç farkında olmadan tüm benliğini ele geçirmiş derin bir masumiyetle hareket ediyordu. Cömert kalçaların arasında kaybolan yumuşak beyaz külot, beti benzi atık ve heyecandan titreyen (bunlar yaşamda keşfettiği ilk gizemlerdi) Eusebito'yu hem büyülüyor hem de ona ıstırap çektiriyordu; ben bulunduğum mesafeden kalçalarını seçemiyordum ama çok daha fazlasını yapıyor ve onları hayal ediyordum. Gracielita da Eusebito gibi on iki yaşındaydı. Nerdeyse tombul görünümlü ama boylu boslu bir kızdı, bronzlaşmış yanaklarında pembemsi parıltılar vardı ve kıvrıkcık saçları da tıpkı gözleri gibi simsiyahtı: Göğsündeki iki küçük ve sert meyve sanki daha çok güneş arıyormuşçasına dikiliyorlardı. Köyümüze hangi ordu tarafından düzenlendiği hâlâ açıklığa kavuşmamış olan son saldırıda anne babası ölünce küçük yaşta kimse-siz kalmıştı –saldırının sorumluları meçhüldü, gerillalar da olabilirdi paramiliter güçler de; bir kutsal perşembe günü Göge Yükseliş Ayını sırasında köyün yarısı içerideyken kilisenin tam ortasında patlayan bir dinamit lokumu on dört kişinin ölümüne ve altmış dört kişinin yaralanmasına sebep olmuştu. Küçük kız mucize eseri kurtulmuştu ve okulda hayvan şeklinde şekerlemeler satıyor-

du; Peder Albornoş'un tavsiyesiyle o günden beri –iki yıldır– Brezilyalı'nın evinde yaşamakta ve çalışmaktaydı. Geraldina'dan çok iyi bir eğitim alıp bütün yemekleri pişirmeyi öğrenmişti ve son zamanlarda yeni yemekler bile icat ediyordu; bu yüzden en az bir yıldan beri Geraldina mutfağa adımını atmaz olmuştu. Onu sabah güneşi altında yanarken, şarabını içerken, sanki bunlar yüreğinin rengi ve dokusuymuşçasına teninin renginden ve saçının kokusundan başka bir gailisi olmadan yatarken ve girerken görünce bunu anlıyordum. Şayet bize bir iyilik yapıp dolaşmaya çıkarsa, kanadı andıran bakır rengi upuzun saçları huzurlu köyümüz San José'nin her bir sokağını boş yere fethetmiyordu. Sebatkâr ve gençliğini hâlâ muhafaza eden Geraldina, Gracielita'nın emeği karşılığında kazandığı parayı muhafaza ediyordu. Ona şöyle dediğini duyuyordum: "On beş yaşını doldurunca birikmiş tüm paranın yanı sıra sana bir sürü hediye vereceğim. Biçki dikiş kursuna gideceksin, evlenecek, iyi bir ev hanımı olacaksın, ilk çocuğunun vaftiz ebeveynleri biz olacağız, her pazar bizi ziyarete geleceksin, değil mi Gracielita?" Ve gülüyordu, onu duyuyordum, Gracielita da gülüyordu: O evde kendi odası vardı ve oyuncak bebekleri onu her akşam yatağında bekliyorlardı. Biz en yakın komşuları olarak elimizi kalbimizin üzerine koyup ona kendi kızları gibi davrandıklarına yemin edebilirdik.

Çocuklar günün her saatinde dünyayı unutup bahçedeki kavurucu güneşin altında oyuna dalıyorlardı. Onları görüyordum. Onları işitiyordum. Ağaçların arasında koşuşturuyorlardı, evin etrafını saran yumuşacık ot tepelerine tırmanıp sarmaş dolaş aşağı yuvarlanıyorlardı ve oyundan sonra, farkında olmadan birbirine dolaşan eller, birbirine sürtünen boyunlar ve bacaklar, birbirine karışan nefeslerle bir sarı kurbağanın sıçrayışlarını ya da onları korkudan donduran bir yılanın çiçeklerin arasındaki

zamansız sürünüşünü büyülenmiş bir şekilde seyretmeye gidiyorlardı. O bağırs terastan er ya da geç duyuluyordu: Geraldina'ydı; her zamankinden daha da çıplak, güneşin altında kıvrımlı, tiz ama ahenkli sesi bir başka alev. Sesleniyordu: "Gracielita, koridorları süpürmen gerekiyor."

Oyunu bırakıyorlardı ve bir tür hüznünlü hoşnutsuzluk onları dünyaya geri döndürüyordu. Gracielita hemen süpürgeyi almaya koşuyordu ve göbük deliğinin üzerinde tıpkı bir bayrak gibi dalgalanan ve körpe bedeninin üzerine yapışarak pubisinin şeklini alan beyaz üniformasıyla bahçeyi bir uçtan diğerk uca kat ediyordu; ama Eusebito da onun peşinden gidiyor ve henüz başlangıç safhasında olmasına rağmen kendini kaptırdığı diğerk temel oyunu, çocuk yaşına rağmen onu tıpkı bana benzeten paroksizmi, Gracielita'yı büyük bir zevkle pusuya düşürdükten sonra çaktırmadan seyretme arzusunu, panik oyununu gayriihtiyarı bir biçimde, hiç farkında olmadan kaldığı yerden sürdürmekte gecikmiyordu: Profilden bir surat, masum bir görünüme sahip ve kim bilir hangi düşlere dalmış gözler, sonra baldırlar, yuvarlak dizler, bacakların tamamı, sadece uylukları ve şansı yaver giderse, derinliklere doğru daha ötesiyle bir bütün olarak karşısındaydı.

"Her gün bu duvarın tepesine tırmanmaya üşenmiyor musunuz, hocam?"

"Hayır. Portakallarımı topluyorum."

"Bir şey daha yapıyorsunuz: Karımı seyrediyorsunuz." Brezilyalı ve ben bir an bakiştık.

"Görünüşe bakılırsa," dedi, "portakallarınız yuvarlak ama karımın hatları çok daha yuvarlak olmalı, ne dersiniz?"

Birbirimize gülümsedik. Başka bir şey yapamazdık.

"Bu doğru," dedim, "eğer siz öyle diyorsanız."

O sırada karısına değil, sadece Gracielita'ya bakıyordum ama gayriihtiyarı olarak terasın uzak ucuna, GERAL-

dina'nın şiltenin üzerinde yüzükoyun geriniyormuş gibi görüldüğü tarafa doğru bir bakış attım. Kolları ve bacakları dört bir tarafa olabildiğince uzanıyordu. Onun yerine renk değiştiren parlak bir böcek gördüğümü sandım: Muhteşem çekirge bir sıçrayışta ayağa dikildi ama bize doğru baktığı anda, ne eksik ne de fazla, sadece çıplak bir kadına dönüştü ve yırtıcı hayvan yavaşlığıyla kendinden emin bir şekilde, bazen evinin etrafındaki *guayacan* ağaçlarının gölgesi altında korunarak, bazen *ceiba* ağacının asırlık dallarına sürtünerek, bazense onu saf ışığıyla parlatmaktan ziyade karartan güneş tarafından yutulacakmış hissi uyandırarak bizim bulunduğumuz tarafa doğru yürümeye başladı. Onun bize doğru işte bu şekilde, tıpkı bir gölge gibi yaklaştığını görüyorduk.

Eusebio Almida, namı diğer Brezilyalı'nın elinde bambudan bir sopa vardı ve onu usulca haki rengi kalın binici pantolonuna vuruyordu. Daha yeni avdan gelmişti. Papağanların tek tük gülüşmelerinin arasında, atının yeri eşeleme gürültüsü oldukça yakından geliyordu. Karısının çırılçıplak bir halde, küçük yuvarlak havuzun karolarının kıyısından yürüyerek yaklaştığını görüyordum.

“Şunu iyi bilin ki,” derken içtenlikle gülümsüyordu, “o bunu hiç umursamıyor. Ben de bununla ilgili herhangi bir kaygı taşımıyorum. Beni kaygılandıran sizsiniz, hocam, kalbiniz bu yüzden hiç sıkışmıyor mu? Kaç yaşındayım demiştiniz?”

“Her yaşta.”

“Mizah anlayışınıza diyecek yok, doğruya doğru.”

“Size ne dememi istiyorsunuz ki?” diye sordum, gökyüzüne bakarak. “Şu anki belediye başkanına ve Peder Albornoz'a okuma yazmayı ben öğrettim ve ikisinin de kulaklarını çektim; yanılmadığımı şimdi görüyorsunuz, o kulakları çekmeye hâlâ devam etmeliydik.”

Yıllar önce evlerini terk etmek zorunda kalan başka köylerin sakinleri bizim köyümüzden geçterlerdi; erkekler, kadınlar ve çocuklardan oluşan, başı sonu görünmeyen kabileler... Aç bii-laç meçhule giden sessiz kalabalıklar halinde geçişlerini sey-rederdik. Yıllar önce üç bin yerli uzun süre San José'de konak-ladı ve derme çatma sığınma merkezlerinde yiyecek sıkıntısı baş gösterince gitmek zorunda kaldılar. Şimdi sıra bize geldi.

Emekli öğretmen Ismael'in hayatı bir harika. Köyü cennet-ten bir köşe. En büyük derdi, güneşlenen komşusunu gözet-lerken kendi karısına yakalanmamak. Ta ki ordular gelene kadar.

Evelio Rosero'nun *Ordular*'a mekân seçtiği Kolombiya köyü ağır ağır yokluğa karışıyor. Saldırganlara ve kurbanlara ise dünyanın geri kalanı da yabancı değil: silahlılara silahsızlara karşı, ölüm insanlığa.

Ordular, Latin Amerika edebiyatının son on yıldaki en önemli eserlerinden biri.

